

Úvahy nad Katechizmom Katolíckej cirkvi
diecézneho biskupa Mons. Rudolfa Baláža

D o t y k y

9 788088 937272

Úvahy nad Katechizmom Katolíckej cirkvi
diecézneho biskupa Mons. Rudolfa Baláža

I. zväzok

D otuky

2007

N a cestu

Ktosi múdry raz povedal: *Je veľkým zločinom vedieť, kde je na púšti prameň a zatajiť to.* Skutočne. Ak niekto zomiera od smädu a my vieme, kde je prameň, bolo by veľkým zločinom o tom mlčať.

Žijeme vo svete, v ktorom máme čo piť. Vyrába sa stále viac druhov rozličných nápojov od výmyslu sveta. No aj to je pravda, že človek je stále smädnejší. Presne tak isto je to v duchovnej oblasti. Tolko ponúk, tolko možností, ale ktorý prameň je Prameň živej vody? Kto sa z neho napije, už nebude smädny... Existuje vôbec taký?

Úvahy nad Katechizmom Katolíckej cirkvi, ktoré ponúkame a postupne budeme ponúkať v ďalších zväzkoch, chcú byť poukázaním, že pravá živá voda, skutočný prameň, ktorý zahasí náš smäd po pravde a láske, existuje: Ježiš Kristus. Postupne, pomaly a pravidelne chceme po malých „dúškoch“ ponúknuť živú vodu pre všetkých, ktorí sú smädni a túžia piť.

Do rúk sa vám dostáva prvý zväzok pod názvom Dotyky, po ktorom budú nasledovať ďalšie, aby sa taký poklad, akým je Katechizmus Katolíckej cirkvi, nestratil, ale dostal sa čím viacerým ľuďom.

Tieto úvahy nad pravdami našej viery môžu poslúžiť na každodennú meditáciu pre tých, ktorí chcú hlbšie stretnúť nášho Pána. Jeho Slovo sa dostane do sveta iba vtedy, ak bude aj v našom rozume, pamäti, a samozrejme, v našom srdci.

+ Prudovský Zdobýš.

Symfónia viery

Mnohí z nás už boli iste viac ráz na koncerte symfonického orchestra. Rozličné nástroje, rôzne ladenie, rozličné zvuky. A napriek rozdielnosti nádhbera. Každý brá niečo iné, ale len to, čo napísal skladateľ a usmerňuje dirigent. Preto všetky tóny krásne súzvučia.

Podobnú symfóniu môžeme počuť aj v duchovnej oblasti. Keď čítame a uvažujeme o pravdách viery a o ich dôsledkoch, tiež si uvedomujeme, že všetko so všetkým nádherne súvisí. Možno nás prekvapí krása pravdy. Boží sluha Ján Pavol II. nazval Katechizmus Katolíckej cirkvi „symfóniou viery“. Chcel nám tým povedať, že viera je krásna, že súvisí s posvätnou liturgiou, s kresťanským spôsobom konania i s kresťanskou modlitbou.

Orchester nie je postavený na tom, že všetci hrajú na tie isté nástroje, alebo že hrajú všetci to isté. Jeho krása je v rozličnosti zvukov. Niektoré nástroje udržiavajú rytmus, iné melódiu. Niekedy hrajú, inokedy majú dodržať pomlčku, aby vynikli iné nástroje. Dôležité je, aby boli naladené, zladené a aby hrali podľa predlohy skladateľa.

Tak je to i v symfónii viery. Pravdy viery sú rozličné, majú iný zvuk, ale veľmi jasne a hlboko do seba zapadajú. Keby sme niektorú vynechali, alebo zdôrazňovali iba jednu, čosi by nám veľmi chýbalo. Neladilo by všetko so všetkým. Chápanie právd každým dňom rastie aj v samotnej Cirkvi. Pravdy sú tajomstvá a my ich nemôžeme pochopiť raz a iba vždy – vypiť celý prameň. Môžeme pochopiť iba niečo a iba niečo ohlásiť. Preto aj tieto zastavenia nad Katechizmom majú byť pomôckou viac vniknúť do jeho hĺbky, aby sme z neho aspoň niečo pochopili a potom uživotnili.

Pre náš život by však nestačilo iba to, aby pravdy viery súzvučili medzi sebou. Pre človeka dneška je veľmi dôležité si uvedomiť, že súzvučia aj s tým, čo je zapísané v ňom. S takzvaným prirodzeným zákonom. Teda pochopiť, že posolstvo Ježiša Krista nádherne odpovedá každej skutočnej ľudskej túžbe a potrebe. Kristus je ten, ktorý nás naplňa tak ako nikto iný. Tak ako povedal Ján Pavol II.: *Nebojte sa! Otvorte, ale dokonán otvorte srdce Kristovi. Kristus vie, čo je v človekovi, iba on to vie.* A Benedikt XVI.: *Nebojte sa. Kristus nič neberie, ale všetko dáva.*

Božie posolstvo je teda v dokonalej symfónii aj s človekom, s jeho vnútrom, s jeho túžbami. Ide o symfóniu, do ktorej sme všetci vtiahnutí. Preto sa často pýtajme spolu so svätým Petrom: Pane, ku komu by sme šli, ty máš slová večného života.

Čo znamená, že pravdy viery tvoria symfóniu? Znamená to, že dokonale zapadajú jedna do druhej a správne vysvetlené odhalujú krásu Kristovej pravdy.

Prečo hovoríme, že pravdy viery sú symfóniou aj s vnútrom človeka? Pretože pravdy kresťanskej viery odpovedajú na najhlbšie potreby človeka. „Keď sa primknem k tebe celou svojou bytosťou, nikdy nepocítim bolesť ani námahu a môj život, celý naplnený tebou, bude pravým životom“ (sv. Augustín).

Katolícky pozdrav a znamenie kríža

Na istej návšteve si návštevník všimol v obývačke na čestnom mieste divnú ozdobu. Asi meter a pol dlhú palicu, ktorá nijako nevyzerala vzácnu. Odvážil sa na ňu spýtať. Dostal takúto odpoveď: Na prvý pohľad je zaiste čudné, že ju tu mám. Obyčajný kus dreva. Ale pripomína mi udalosť z môjho detstva. Ako deti sme sa hrali pri rieke. Zrazu som sa pošmykol a padol do vln. Vyzeralo to so mnou veľmi zle. Začal som kričať, ale všetci sa od strachu rozutekali. Iba jeden z mojich kamarátov schytil túto palicu a podal mi ju, aby som sa jej chytil. Zachránil mi ňou život. Preto ho mám veľmi rád a tento, naoko bezcenný kus dreva, mám na význačnom mieste.

Nie je ťažko nájsť prepojenie medzi spomínaným kusom dreva a krížom nášho Pána Ježiša Krista. Vtedy, keď sme padli do vln hriechu, keď sme sa mali utopiť, všetci ušli. Na pomoc nám prišiel iba náš Pán. Krížom nás zachránil. Preto sa modliame: vzdajme úctu krížu, znaku našej spásy! Klaniame sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti, lebo si svojím krížom svet vykúpil...

Možno, že nám teraz napadne otázka: Skutočne sa klaniame krížu? Skutočne ho prijímame do svojho srdca? Nehanbíme sa zaň? Skutočne si uvedomujeme, že Kristus je našou slávou? Vieme z hĺbky srdca zvolať pri stretnutí s inými našimi bratmi a sestrami: Pochválený buď Ježiš Kristus? Vieme odpovedať s úctou a láskou: Naveky amen?

Keď sa nad týmto pozdravom zamyslíme, napadne nám, že ide o krátku a veľmi peknú modlitbu. Takto môžeme pozdraviť Krista pri rozličných príležitostiach. Mal by znieť v našich katolíckych rodinách. Napríklad pri rannom vstávaní, po návrate zo školy, z práce, pri stretnutí s inými veriacimi, pri stretnutí s kňazom. Ale môžu to byť posledné slová aj po večernej modlitbe, keď usíname. Nikdy nebudeme dost vďační Kristovi za všetko, čo pre nás urobil. Veď nás svojím životom a smrťou vytiahol z jamy hrôzy, z bahňitého kalu. Svojím krížom nás zachránil. Na kríži nám celkom jasne ukázal, akú cenu máme v jeho očiach. Preto náš pozdrav má byť jasný, máme si uvedomovať, čo hovoríme a nemáme robiť všelijaké „skratky“ ako „pochválen...“ atď.

Podobne sa máme správať i pri prežehnaní. Nech ide o skutočnú podobu kríža, ktorú berieme na seba. Pri dotyku čela žiadame nebeského Otca o múdrosť, pri dotyku hrude prosíme Syna o lásku a keď sa dotýkame pliec, prosíme Svätého Ducha o telesnú, duchovnú a duševnú silu. Kríž by mal byť na čestnom mieste i v našich domoch, rodinách, školách. Nemali by sme sa zaň hanbiť. Bez Kristovho kríža ľudstvo nič nedosiahlo. Dejiny nám dávajú za pravdu. Bez viery, bez Božieho požehnanie padla Rímska ríša, aj so svojimi cisármi. Darmo si dávali prímene: božský cisár. Iba jeden je Boh: Ježiš Kristus. Napoleon bol na konci svojho života nútený zvolať: Zvíťazil si, Galilejský. Celý nacizmus sa ocitol v hanbe a potupe, lebo poznal iba hákový kríž násilia a vrážd. Marx-leninský komunizmus mal trvať na večné časy. A my vieme, že našťastie boli skrátene na sedemdesiat

rokov. Bez kríža sa ďaleko nezájde. Ďalšie „izmy“ tiež pôjdu do záhuby, lebo iba v Kristovom kríži, v očividnej láske Boha k ľuďom je spása a zmysel života. Na spomenutých troskách padlých systémov je spoločný menovateľ: budovali bez Boha. Preto sa všetko obrátilo na prach. Ak niekto buduje len v mene svojich svalov alebo politického systému, a nie v mene Otca i Syna i Ducha Svätého, musí nakoniec priznať so žalmistom: ak Pán nestavia dom, márne sa namáhajú tí, čo ho stavajú. Všetko stavané bez Pána padne, ale kým padne, prinesie ľudstvu nespravodlivosť a bolesť.

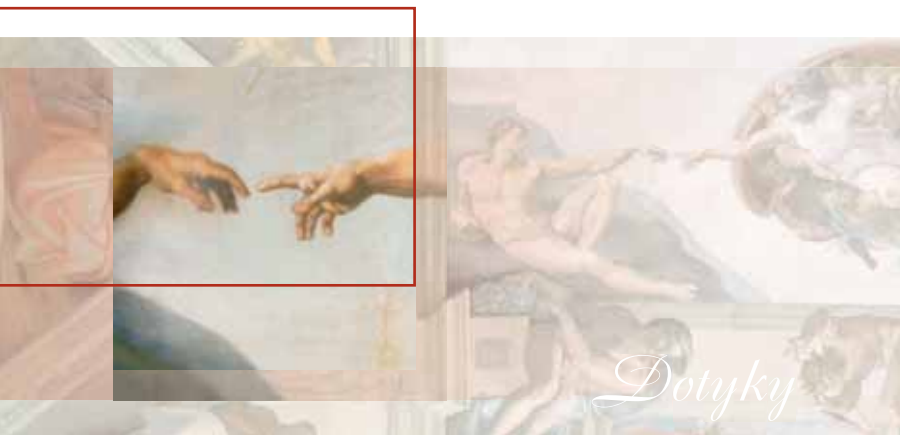
Ako znie kresťanský pozdrav?

Pochválený buď Ježiš Kristus. Odpovedáme: Naveky amen.

Prečo sa nemáme hanbiť za Kristov kríž?

Pretože ním nás Kristus zachránil z bahna našich briečov.

Človek je schopný Boha

Zaiste poznáme veľmi známy príbeh o strapci brozna, ktoré putovalo od človeka k človekovi, až sa nakoniec vrátilo k mníchovi, ktorí ho darovali ako prvý. Príbeh je jednoduchý a predsa v sebe skrýva hlboké pravdy. Napríklad o tom, že kto daruje, nakoniec sám býva obdarovaný. Skrýva však v sebe aj otázku: Kto je prvým darcom? Kto má silu darovať a odkiaľ ju čerpá? Nejde iba o strapca brozna, ale o dar života. Kto dokáže darovať, ak predtým nebol obdarovaný? Nikto. Žiadny človek, dokonca ani Boh nie.

V Bohu totiž stále prebieha vzájomné darovanie sa troch božských osôb. Boh je Prameň lásky sám v sebe. Daruje zo svojho vlastného vnútra. My všetci ostatní môžeme milovať, až keď sme milovaní. A pretože všetci sme milované Božie deti, sme schopní prijímať lásku. Človek vie darovať strapca hrozna, ale predtým ho musí prijať. Ak neprijme, tak nedaruje. Velkosť človeka je v tom, že je schopný prijať Boha, prijať jeho lásku. Môžeme teda povedať, že *nekonečne dokonalý Boh, naplnený pokojom a šťastím, celkom slobodne stvoril človeka. Urobil tak preto, aby do neho vli*

svoju blaženosť, aby ho obdaroval. Človek najskôr odmietol Božie dary, ale Boh ho neopustil. Poslal mu Vykupiteľa. Po latinsky ho voláme Redemptor, teda vyrovnávateľ dlhu. Ten istý Ježiš je zároveň aj Salvator – Uzdravovateľ. Uzdravuje človeka z jeho slabostí, buduje v ňom vieru do takej miery, ako mu dovoľí. Ako mu dovoľí? Potrebuje vari Boh naše dovolenie? Áno. Lebo je Bohom slobody. Nechce byť pánom otrokov. Nechce byť otrokár. Chce nás k sebe priťahovať láskou, a preto do nášho srdca vkladá dary Svätého Ducha, ktorý nám pomáha odpovedať na Božie volanie. Človek je schopný Boha, lebo túto schopnosť vložil do neho Boh sám. *Pre seba si nás stvoril a nespokojné je naše srdce, kým nespočívne v tebe, Bože!* Takto volá svätý Augustín. Vo svojej prirodzenosti je náboženskou bytosťou. Prečo sú potom tolki tak veľmi vzdialení od Boha? Veď ho môžu poznať svetlom rozumu z krásy prírody, z vnútorného sveta lásky, ktorá je v každom z nás. Často ide o nevedomosť. Náš rozum je zatemnený zlými náukami, vášňami, hriechom. Takisto naše srdce. Boh sa však nevzdáva. Hľadá nás a neustále volá k sebe. Práve v tom je podstatný rozdiel medzi kresťanstvom a inými náboženstvami, v ktorých sa človek snaží dosiahnuť božstvo. Chce sa ho zmocniť. V kresťanstve naopak, Boh hľadá človeka. Skláňa sa k nemu. Volá ho, ale nikdy nie násilne.

Je človek schopný prijať Božiu lásku?

Človek je „schopný“ Boha. Túži po ňom a jeho srdce je nespokojné, kým v Bohu nespočívne.

Kto začal milovať ako prvý?

Ako prvý začal milovať Boh, pretože Boh je Láska.

Čím sa líši kresťanstvo od iných náboženstiev?

Tým, že vyznáva Boha, ktorý je láska a ktorý sa vo svojej láske k človeku sklonil v Ježišovi Kristovi.

Boh ide človekovi v ústrety

Z vlastnej skúsenosti vieme, že ak ideme niekde prvý raz na návštevu, potešíme sa, ak nám domáci vyjdú v ústrety. Vtedy z nás padne neistota.

Boh je ten, ktorý nás čaká, ale nie kdesi „za stolom“ vo svojej izbe, ale ako v podobenstve o márnotrattnom synovi. Otec sa rozbehol synovi v ústrety, keď sa mu vracal domov, hodil sa mu okolo krku a vybozkával ho. Tak nás Boh miluje. Čaká nás tak, že nám ide v ústrety. Pritom ale rešpektuje našu slobodu.

Cesta Boha k ľuďom sa nazýva zjavenie. Išlo postupne, pomaly. Nie preto, že by sa nám Boh nechcel dať spoznať, ale preto, že človek je schopný vnímať postupne, pomaly.

Už Mojžiš prosil Boha: „Daj mi vidieť svoju slávu“ (Ex 33, 18). Tento veľký vodca Izraela počul nasledujúcu odpoveď: „Nebudeš môcť vidieť moju tvár, pretože žiaden človek ju nemôže vidieť a zostať pri živote“. Ako potom môže ísť Boh človekovi v ústrety? Dnes vieme, že okrem krásy celého vesmíru – ktorý nazývame KOZMOS – súlad, okrem zákona, ktorý nosíme všetci v sebe a nazývame ho

svedomie, Boh sa nám zjavil definitívne, z tváre do tváre, v Ježišovi Kristovi. A nezomrieme, keď uvidíme jeho tvár? Naopak. Budeme žiť, pretože Kristus prišiel, aby sme mali život a aby sme ho mali v hojnosti. On neprišiel svet odsúdiť, ale aby sa skrze neho spasil. Boh nám ide v ústrety tým, že sa nám zjavuje ako Otec, ktorého sa nemusíme báť. Môžeme ho spokojne oslovovať Otče náš!

Kto sa zahľadí do Kristovej tváre, ten už nebude potrebovať nejaké iné zjavenia. Hlavne nie také, ktoré by chceli Kristovo evanjelium „prevýšiť“, „zdokonaľiť“, alebo mu dokonca protirečiť. Zjavenia, (napríklad Panny Márie) môžu byť, ale len preto, aby sme ešte viac uverili Kristovi. K nim sa však musí jednoznačne vyjadriť Cirkev, aby si človek nezačal namýšľať, že práve on môže všetkých opravovať a usmerňovať. Boh vložil do nás túžbu po ňom a zároveň sa k nám skláňa, aby sme našli na ňu odpoveď. Je ako dobrý priateľ, ktorý nás pozval k sebe, a nenechal nás blúdiť. Ide nám v ústrety a vovádza nás do svojho domu, lebo On je cesta, pravda a život.

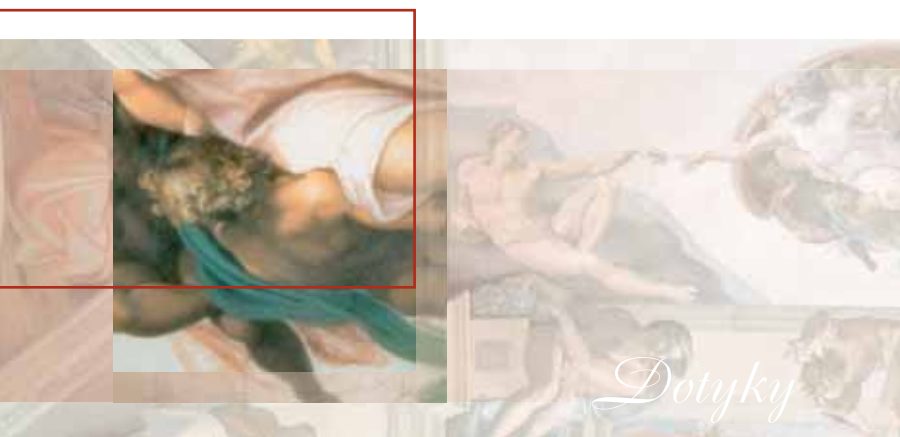
Keď nás Boh k sebe pozýva, pomáha nám, aby sme ho našli? Áno. Boh nám ide v ústrety. Jeho cesta k nám sa nazýva zjavenie.

Ako sa nám Boh zjavuje? Boh sa nám zjavuje ako Otec, ktorý nás nekonečne miluje.

Povedal Boh o sebe už posledné, definitívne slovo? Áno. Boh sa nám definitívne zjavil v Ježišovi Kristovi, ktorého hĺbku môžeme každý deň poznávať.

Existujú aj nejaké iné zjavenia? Áno, napríklad zjavenia Panny Márie. Všetky však smerujú ku Kristovi a k ich pravosti sa musí vyjadriť Cirkev.

Odovzdávanie Božieho zjavenia

V kníhkupectvách majú aj kuchárske knihy, v ktorých sa píše ako variť. Jedna z nich sa nazýva: Recepty starej mamy. Už z názvu vidieť, že staré mamy odovzdávali svojim dcéram a svojim vnučkám umenie ako variť. Niekedy ich priamo učili, inokedy im rozprávali a niekedy zapísali. Veď človek si všetko nezapamätá. Umenie variť je v živote dôležité, ale zaiste nie najdôležitejšie. Ľudia si navzájom odovzdávali aj iné životné skúsenosti, ktoré im pomáhali žiť. Niekedy otec, mama svojim deťom o nich hovorili, alebo aj zapísali. Múdri ľudia vždy stáli na skúsenosti tých, ktorí žili pred nimi, na ich objavoch, vynálezoch. Tak je tomu aj v matematike, fyzike, chémii.

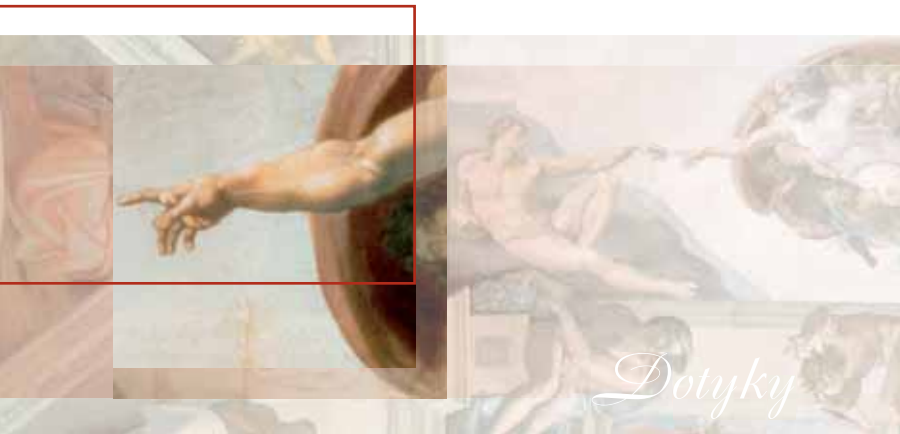
Najväčší poklad, ktorý ľudstvo má, je pravda o tom, ako žiť, aby sme boli šťastní tu na zemi a potom raz i vo večnosti. Pravdy o Bohu, ale i o človekovi – ako sme už povedali – nazývame Božím zjavením. Boh sa nám zjavoval a zjavuje. Osobitne v Ježišovi Kristovi. Bolo by nanajvýš divné, keby sme si tieto pravdy neodovzdávali. Ľudia sa o to snažili vždy, a tak môžeme povedať, že pravdy o Bohu

a o človekovi sa k nám dostávali dvoma spôsobmi. Ústnym podaním – **tradíciou**. Pán Ježiš učil apoštolov. Oni ďalej hlásali jeho slovo, a tak prišlo až k nám. Okrem ústneho podania máme aj **Sväté písmo**, ktoré napísali ľudia, vybratí a vedení samotným Bohom. Veď ide o pravdy, ktoré treba vedieť a ktoré nesmieme stratiť. Ide o „recepty“ na krásny a šťastný život. Apoštolskú tradíciu tvoria kázne, svedectvá i ustanovizne, ktoré apoštolí odovzdávali svojim nástupcom, biskupom, všetkým ľuďom a všetkým pokoleniam. Odovzdávali to, čo prijali od Ježiša Krista. Tradícia nám pomáha hlbšie, lepšie a presnejšie pochopiť Sväté písmo, pretože ono z nej vychádza.

Velkým učiteľom, ako využívať a spájať Tradíciu a Sväté písmo, je pápež Benedikt XVI. Na Vianoce roku 2007 citoval nádherné myšlienky cirkevných otcov z 2. a 3. storočia: „Pozrite na Dieťa v jasliach. Veľký a nekonečný Boh je pred nami celkom bezmocný v malom dieťati. On sa nepotrebuje zdôrazniť silou. On je najväčší v láske. Jeho láska je tak vynalievavá, že sa nám zjavuje ako novorodenec. Prečo? Aby nám mohol pomôcť spamätať sa. Aby sme v jednoduchosti a pokore tvorili svet porozumenia a skutočnej veľkosti.“ Ide o vzácnu Tradíciu Otcov, o duchovné bohatstvo určené pre celý svet a všetky časy. Treba ho čítať, objavovať, zverejňovať. Bdie nad ním Cirkev, aby do „receptov“ na šťastie nevnikli i také, ktoré by nás mohli spraviť nešťastnými.

*Cez ktoré pramene sa nám odovzdávalo zjavenie?
Zjavenie k nám prichádzalo cez dva pramene:
Tradícia (od slova tradere – odovzdávať)
a Sväté písmo.*

*Ako vieme, že sa nám pravdy o viere dostali
neporušené? Neporušenosť právd nám zaručuje
Cirkev, ktorá vždy bdela a chránila poklad viery.*

Sväté písmo

Bola raz istá matka, ktorá mala štvoro detí. Veľmi ju milovali a veľmi si ju vážili. Medzi sebou si však nerozumeli. Dokonca sa prestali rozprávať a po čase aj stretávať. Matku to samozrejme trápilo, a tak sa rozhodla, že im začne písať listy. Lenže urobila to tak, že každému napísala iba štvrtinu z neho. Ak chceli súrodenci vedieť, ako sa má mama, museli sa stretnúť a každý musel prečítať svoju časť. A to ich spojilo.

Sväté písmo je zbierka kníh, ktoré sa zrodili z ústneho ohlasovania, z Tradície. Delíme ho na Starý a Nový zákon. V Starom zákone je 46 kníh a v Novom 27. Ich autorom je sám Boh. Na jeho napísanie používal ľudí, ktorí boli ním inšpirovaní, preto sú spoluautormi. Pod inšpiráciou rozumieme Božiu bdelosť nad tým, aby sa do Písma dostali iba veci, ktoré tam chcel mať. A bdel aj nad tým, aby ľudia, svätopisci, neprestali byť sebou samými, ale zachovali si svoj štýl, svoje vlastnosti, svoje výrazy. Preto sú niektoré knihy Písma básnické, iné historické, iné múdroslovné... Písmo nám vysvetľuje Cirkev, ale čítať ho máme všetci.

O čo ide pri čítaní Písma? Nie iba o to, aby sme ho poznali odpredu a odzadu, ale aby nás priviedlo ku stretnutiu s Kristom. To je **prvý cieľ** čítania Písma. Stretnúť nášho Pána.

Mama z príbehu napísala deťom list, aby im povedala, že ich má rada a aby sa dozvedeli, ako sa má. Museli sa však stretnúť aj navzájom, pretože každý dostal iba časť listu. Tak sa stávali blízkymi aj jeden druhému.

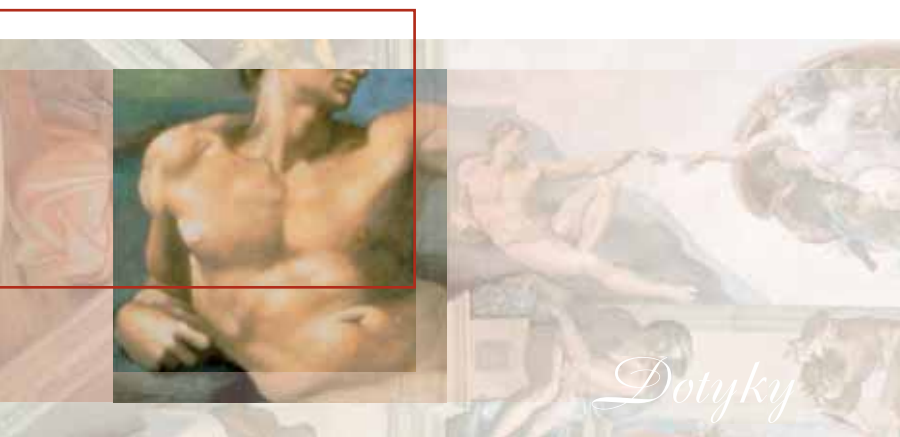
Stretnutie s Bohom nášho Pána Ježiša Krista je tak trochu zvláštne. Vyťahuje nás zo seba samých a posieľa nás k našim bratom a sestrám. A to je už **druhý cieľ** čítania Biblie. Boh nám hovorí o tom, že nás miluje a my sa máme milovať tak, ako nás miluje on. Boh nám hovorí cez Písmo mnohé veci. Každý pochopí svoju časť a môže a má sa s ňou podeliť s ostatnými. Tak sa vytvára spoločenstvo, komunita, stretnutie, ktoré je krásne a hlboké, pretože je spojené láskou Otca, o ktorej sa dozvedáme z jeho listov – zo Svätého písma.

Čo je Sväté písmo (Biblia)?

Je to zbierka kníh, ktoré sa delia na Starý a Nový zákon. Sú Bohom inšpirované a ich pravosť nám zaručuje Cirkev.

Čo znamená, že sú inšpirované?

Znamená to, že sú tam pravdy, ktoré chcel mať Boh v Písme zapísané, a preto viedol svätopiscov. Nezobral im však ich vlastný štýl, spôsob myslenia. Božie pravdy vyjadrili svojím spôsobom. Poznávanie Boha spája aj ľudí a robí z nich bratov a sestry.

Človek odpovedá Bohu

Poznáme vodiča, keď nastúpime do autobusu? Možno áno, možno aj nie. Jednoducho mu veríme. A ešte zrejmejšie je to, ak nastúpime do vlaku. Kto z nás si ide pozrieť rušňovodiča? A predsa mu zverujeme svoj život. To isté platí pri lekárovi – jeme, čo nám predpíše, pretože mu veríme. Možno sme ho v živote predtým nevideli... Ak sa skutočne zamyslíme všetci: veriaci i neveriaci, robíme cez deň stovky úkonov viery. Bez prirodzenej viery by jednoducho nebol možný život na zemi. Nedalo by sa existovať, keby sme si mali všetko overovať svojou vlastnou skúsenosťou. Prirodzená viera je nevyhnutná pre každodenný prirodzený život.

Boh človeka volá a človek mu na jeho pozvanie odpovedá. „Áno – verím“ alebo „nie – neverím“. V zásade sú iba tieto dve cesty. Boh je natolko veľký, že stvoril človeka, ktorý mu môže povedať aj svoje „nie“. Emanuel Levinas hovorí, že Bohu slúži na veľkú slávu fakt, že dal život bytiu, ktoré je schopné poprieť ho. Bohu teda odpovedá každý človek. Musíme si však položiť otázku, ktorá odpoveď je správna? A odpovedzme otázkou: Je možné žiť bez viery? Už v úvode sme uviedli, že bez každodennej viery sa nedá žiť.

No človek je povolaný aj k životu nadprirodzenému. Boh nás volá a ak chceme tento život naplno žiť, musíme mať i nadprirodzenú vieru, ktorá verí nie rušňovodičovi, lekárovi, ale samému Bohu, ktorý neklame, ani klamaný byť nemôže. Preto sa mu oplatí veriť. Dosvedčuje nám to príbeh o Abrahámovi, ktorého Boh povolal. Vystavil ho náročnej skúške, ale on vždy uveril a poslúchol Božie volanie a stal sa „otcom všetkých veriacich“. Mal obetovať svojho syna Izáka. Ak sa nám zdá, že Boh mu ho kázal zabiť, nie je to pravda. Kázal mu obetovať ho ako zápalnú obeť. Abrahám to pochopil tak, že ho má zabiť, pretože vtedy obetovať znamenalo zabiť. Bola to pre neho ťažká skúška, ale nebola tu preto, že sa Bohu zapáčilo pohrať sa so svojím stvorením a skúšať, čo urobí. Boh sa mu chcel cez túto skúšku zjaviť iný, ako ho dovtedy Abrahám poznal. Chápal Boha ako niekoho, kto stále čosi berie, kto stále čosi požaduje. Až na vrchu Morja, keď mu Boh chytil ruku s nožom, Abrahám pochopil, že jeho Boh je iný ako ostatní bohovia, ktorí majú uši, ale nepočujú, majú oči a nevidia, ani z hrdla nevydajú hlas. Tento Boh vidí, počuje, hovorí, jednoducho je to Boh, ktorý „sa stará“. Boh, ktorý sa zastáva človeka: „Nerob chlapcovi nič zlé...“ Vidíme, aká je viera dôležitá. Ale nie v hocičo a v hocikoho, ale viera v pravého Boha.

Kedy človek správne odpovedá Bohu?

Človek správne odpovedá Bohu na jeho zjavenie, ktoré nám dáva cez Sväté písmo a Tradíciu poslušnosťou viery.

Čo znamená poslušnosť viery? Znamená to, že sa úplne odovzdávame Bohu a prijímame jeho pravdu. Viera nie je slepá, ale nám otvára oči a vedie nás do hĺbok ľudského ducha. Ukazuje nám, ako máme žiť. Bez viery nie je možný život.

Poklad viery

Istý človek mal obrovský poklad. Báľ sa, že mu ho niekto ukradne. Zakopal si ho do zeme. Každú noc sa chodil pozerat, či ho tam ešte má. Raz sa mu to však nevyplatilo. Vystriebli ho zloději a poklad mu ukradli. Keď to zbadal, začal nariekať. Stretol ho priateľ a pýtal sa, čo sa deje. On mu všetko rozpovedal.

- *Ach, chudák, ty si chcel iste z tobo pokladu žiť a teraz si na mizine.*
- *Nie. Ja som nechcel z neho žiť, chcel som ho mať iba tam zakopaný.*
- *Tak potom sa nič nestalo. Zakop si tam kameň a myslí si, že je to hruda zlata a si na tom tak ako predtým.*

Príbeh nám hovorí jednu veľmi dôležitú pravdu. Poklad, nech by bol akýkoľvek veľký, ak z neho nežijeme, je zbytočný.

A pravdy viery sú takým pokladom. Ján Pavol II. ich nazval „Depositum fidei“ – depozit viery. Slovo depozit znamená cenný, vzácny predmet, zverený nejakej osobe alebo

inštitúcii. Cirkev v pravdách, ktoré jej zveril Kristus, vidí vzácnu perlu, ktorú treba chrániť, vážiť si ju. Perla musí byť veľmi dobre strážená, inak padne do rúk zlodějom a zničí ju ruka vandala. Výraz depozit viery nám pripomína, že to, v čo veríme v Cirkvi, nevymysleli ľudia. Je to náuka Ježiša Krista. Nemožno ju meniť podľa nálady alebo podľa želania politickej štátnej moci, akoby si to často želali mocní tohto sveta.

Cirkev však tento vzácny depozit nechce strážiť tak, že ho zamkne v nejakom nedobytnom trezore. Akoby ho zakopala a nechcela ho nikomu ukázať ani z neho nič dať. Naopak. Musí ho neustále zjavovať ľuďom všetkých čias. Strážiť teda znamená: dať pozor, aby ho nikto nezničil, neznehodnotil, ale zároveň, aby si z tohto pokladu mohli nabráť viacerí. Časy sa menia, a preto Cirkev chce hlásať nemennú vieru v meniacich sa okolnostiach a kultúrach. Jas evanjeliovej pravdy, ktorý sa nemení, treba priblížiť ľuďom, aby všetci mali možnosť hľadať a prijať Kristovu lásku.

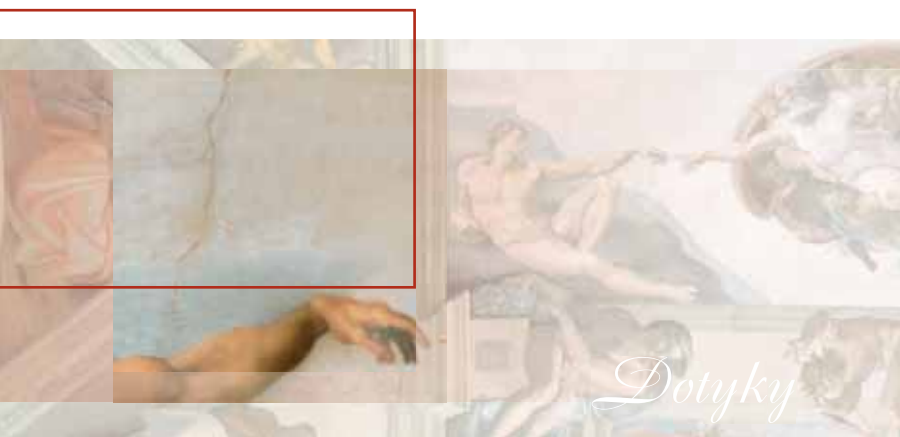
Čo znamenajú slová: „depozit viery“?

Znamená to, že viera je veľmi cenná vec, je to poklad, ktorý máme od samého Boha.

Čo znamená, že Cirkev stráži poklad viery?

Znamená to, že pravdy viery sa nesmú meniť podľa ľubovôle, a treba ich chrániť.

No nie tak, že ich treba zakopať, ale v meniacich sa okolnostiach ich oblasovať ľuďom novými spôsobmi, aby ich mohli prijať.

Čo znamená veriť?

V istom príbehu sa hovorí, že v drevenom tráme starého domu žili mravce. Živili sa tým, že brýzli trám. Robili si v ňom chodbičky a zväčšovali bývanie. Jednému mravcovi raz napadlo, či neexistuje aj iný svet a či by sa nedalo k nemu nejako „prehrýzť“. Ostatní sa mu smiali, čo mu to napadlo, ale on si turdil svoje: keby som brýzol stále jedným smerom, podľa mňa by som prišiel do iného sveta, možno aj krajšieho. Nakoniec to skúsil. Pridali sa k nemu niekoľkí ďalší. Bola to ťažká práca, ťažko sa brýzlo. Mnohí sa vrátili, ale mravec si vrazil: musí čosi byť. Starý otec nemohol klamať. On čosi videl a spomína na to. Po dlhej práci sa skutočne prehrýzli von. Nádherné slnko, modrá obloha, kvety, tráva, nové priestory...

Čo znamená veriť? Veriť znamená prijať pravdu, že okrem sveta v ktorom žijeme, je ešte iný svet oveľa krajší ako tento náš a že ho môžeme dosiahnuť. Človek nie je stvorený preto, aby sa neustále tmolil po chodbičkách, ktoré si vyhrýzol vo svojom malom, úzkom, smutnom materiálnom svete. Aj keď je dobrý, ba aj užitočný, nie je tu nato, aby sme v ňom zomreli. Sme povolaní ku krajším veciam. Ak vylúčime Boha

zo svojho života, zo svojho stredy, tak aj budovanie nového sveta je iba prehrýzanie nových chodbičiek v starom tráme. Aj nová Európa bez Boha, nech je akokoľvek ospievaná, je iba novou chodbičkou v starom dreve. Až viera nám otvára nové, krásne horizonty. Humanizmus bez Boha sa pred našimi očami mení na život, v ktorom sa neustále pýtame prečo toľko neuróz? Ako odstrániť toľké vraždy? Ako zastaviť manželskú neveru? Treba sa vážne báť súčasnosti i budúcnosti bez Boha. Treba sa báť slepých tmavých chodbičiek, v ktorých sa rúcajú základné ľudské hodnoty.

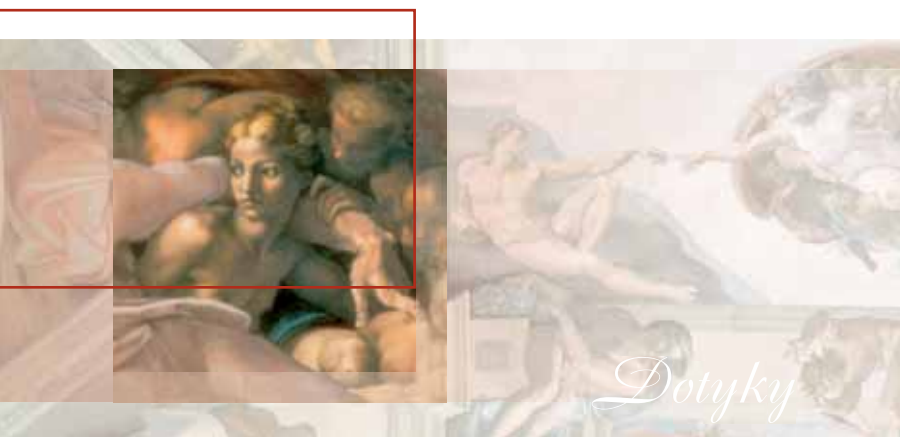
Ak človek neprijme pozvanie k novému svetu, otrávi si aj ten, v ktorom žije. Plynmi sme si pokazili ovzdušie a teraz vzdycháme, že miesto zimy máme pomaly jar. Obrovské ľadovce praskajú a topia sa v mori. Celý náš rozum bez Boha sa obracia proti nám samým, presne tak ako v raji, keď sme chceli poznávať sami, neviazane, až sme stratili všetko.

Pri viere však nejde iba o objavenie nového sveta. Ide o objavenie a stretnutie sa s novou osobou. Ježiš Kristus je ten, ktorý nám rozprával o novom svete a rozprával nám aj o svojom Otcovi. Nový svet je byť a žiť v Bohu.

Čo znamená veriť v Boha? Veriť v Boha znamená veriť jeho slovu a objavovať nové, krásne svety, ale nie kdesi mimo našej planéty. Veriť v Boha znamená objavovať nové osoby – Otca, Syna, Svätého Duchu a žiť v nich. Pretože práve v nich je ten nový svet, po ktorom túžime.

Tým, že verím v Boha vzdalujem sa od každodenného života? Tým, že veríme, ostávame v každodennom živote, a predsa sme v novom svete.

Kto verí, ide proti vlastnému rozumu? Viera je nad rozumom, ale nie je proti rozumu. Naopak. Otvára nášmu rozumu nové horizonty, vedie nás ďalej než náš rozum.

Veríme

Chcel by som rozpovedať príbeh, ktorý asi poznáme. Ide o príbeh zo Skutkov apoštolov, teda z knihy, ktorá hovorí o živote prvej cirkvi. Apoštoli boli plní Svätého Ducha. Ohlasovali Krista a robili v jeho mene zázraky. Uzdravili chromého, a to sa im stalo nebezpečné, pretože uzdravený človek bol živým dôkazom Kristovej moci, čo sa nepáčilo farizejom. Predvolali ich, zbičovali a zakázali aj hovoriť v tomto mene. Ale oni sa nezľakli, a preto je nesmierne dôležitý ich výrok: „...my nemôžeme nehovoriť o tom, čo sme videli a počuli...“

Viera je z počutia. Nikto si ju sám nedal. Krstom sa rodíme do spoločenstva Cirkvi, ktoré verí. Preto viera nie je individualizmus, ale život v spoločenstve, vytváranie vzťahov. Až tam, kde sú vzťahy, možno odovzdávať vieru. Preto nikto nemôže pokrstiť sám seba, čo ako by po krste túžil. Nemôže sa poliať vodou a povedať si: Jozef, ja sa krstím... Pri krste vždy musí zaznieť: „...ja ťa krstím...“. Teda niekto zo spoločenstva a v spoločenstve s celou Cirkvou, ktorá je našou Matkou a Učiteľkou.

Ale kto tvorí Cirkev? Iba kňazi, biskupi, pápež? Nie. Každý pokrstený patrí do Cirkvi a ak sa skutočne stretol s Kristom, nemôže o ňom mlčať. Nemôže o ňom nehovoriť. Kristus je totiž ten, ktorý tak naplňa naše srdce, že ho až preplňa. Je ten, ktorý vojde do nášho srdca, ale nechce v ňom ostať ako v hrobe. Ak skutočne Boha milujeme, ak skusujeme, akú radosť a istotu do nášho vnútra prináša modlitba, máme túto krásu a životnú istotu odovzdávať iným. Každý veriaci je akoby ohnivkom vo veľkej reťazi. Dá sa povedať, že by som nemohol veriť, keby ma nepodopierala viera iných. Je to tak, ako v príbehu o stromčeku, ktorý rástol obklopený horou. Hora ho chránila, a preto mohol vyrásť v mohutný strom a potom chrániť iné stromy.

To, čo odovzdávame, sú pravdy viery. Nikto z ľudí ich nevymyslel, nikto na tieto pravdy neprišiel sám. Boli nám zjavené. Preto ich nikto nesmie meniť a upravovať podľa svojej ľubovôle. To, čo máme a môžeme robiť, je hlbšie vniknúť do právd, viac ich pochopiť, ale nemeniť. Všetci sme ich zdedili od Krista cez apoštolov a biskupov, cez všetkých veriacich, ktorí žili pred nami. Viera je jedna jediná a jej krása je v tom, že ju každý môže vyznávať vo svojom jazyku, vo svojej kultúre.

Svätý Irenej Lyonský, svedok viery, krásne hovorí: „Cirkev, rozšírená po celom svete prijala od apoštolov a ich nasledovníkov vieru, ktorú starostlivo opatruje a chráni, akoby bývala v jednom dome, a verí vo všetky zásady tejto viery tak, akoby mala jednu dušu a jedno srdce a jednomyselne ich ohlasuje, učí a podáva ďalej, akoby mala iba jedny ústa. Lebo hoci sú na svete rozdielne jazyky, sila Tradície je jedna a tá istá. Veď cirkvi v Germánii neveria niečo iné ako cirkev v Španielsku alebo v Írsku, či v Egypte alebo Líbyi alebo v strede sveta. Posolstvo Cirkvi je teda spoľahlivé a pravdivé a v nej sa ukazuje tá istá cesta spásy na celom svete“.

Môže niekto vyznávať vieru v Krista odtrhnutý od ľudí?

Človek nikdy neverí sám, ale veríme v spoločenstve.

Kresťanstvo je priamym protirečením individualizmu.

Kresťan je osoba. Človek vzťahov.

Môžeme si vieru nechávať pre seba samých?

Kto stretol Krista, nemôže o ňom nebovať.

Viera nás vedie k stretnutiu s Kristom a stretnutie

s Kristom nás vedie k hlbšej viere. Pravdy viery

sme zdedili, nemôžeme ich meniť ani upravovať,

iba lepšie chápať a odovzdávať ďalej.

Obsah

<i>Symfónia viery</i>	5
<i>Katolícky pozdrav a znamenie kríža</i>	7
<i>Človek je schopný Boba</i>	10
<i>Bob ide človekovi v ústrety</i>	12
<i>Odovzdávanie Božieho zjavenia</i>	14
<i>Sväté písmo</i>	16
<i>Človek odpovedá Bobu</i>	18
<i>Poklad viery</i>	20
<i>Čo znamená veriť?</i>	22
<i>Veríme</i>	24

P pripravujeme

Úvahy nad Katechizmom Katolíckej cirkvi

diecézneho biskupa Mons. Rudolfa Baláža

II. zväzok

B oh nie je samotár

Úvahy nad Katechizmom Katolíckej cirkvi

diecézneho biskupa Mons. Rudolfa Baláža

I. zväzok

D otyky

*Zväzok ilustruje
Michelangelo Buonarroti
Stvorenie človeka
1508–1512, Sixtínska kaplnka, Rím*

Vydal
Kňazský seminár svätého Františka Xaverského
Banská Bystrica–Badín,
v roku 2007
Prvé vydanie

Jazyková úprava
Mgr. Anna Varholová

Grafická úprava, sadzba
© Ing. arch. Igrid Krajčovičová
Grafické štúdio Inak
Banská Bystrica

Tlač
Obalotava, a.s.
Slovenská Lupča

ISBN 978-80-88937-27-2